

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/322253173>

Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (BTİOYO) Mezunlarının Turizm Sektöründeki İstihdam Profili.

Conference Paper · September 2012

CITATIONS

5

READS

263

3 authors:

Cevdet Avcikurt

Balıkesir University

154 PUBLICATIONS 1,074 CITATIONS

SEE PROFILE

Bilal Deveci

Kırklareli Üniversitesi

25 PUBLICATIONS 215 CITATIONS

SEE PROFILE

Serkan Turkmen

Çanakkale Onsekiz Mart University

29 PUBLICATIONS 305 CITATIONS

SEE PROFILE

TURİZM EĞİTİMİ

KONFERANSI - TEBLİĞLER

17-19 EKİM 2012 ANKARA

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü

TURİZM EĞİTİMİ

KONFERANSI - TEBLİĞLER

17-19 EKİM 2012 ANKARA

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINLARI: 3381

Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları: 366

Genel Yayın Dizisi: 75

ISBN: 978-975-17-3630-7

www.kulturturizm.gov.tr

Elektronik Ağ: <http://aregem.kulturturizm.gov.tr>

Eserdeki dil imlâ ve bilimsel sorumluluk yazarına aittir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü'nün görüşü anlamında yorumlanamaz.

Grafik Tasarım ve Baskı: MRK

Birinci Baskı

Basım Yeri ve Tarihi

Ankara - 2012

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 21.09.2012 tarihli izni ve 203635 sayılı onayı ile 1000 adet basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

- 9 Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Ertuğrul GÜNAY'ın Konuşması
- 13 Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Sayın Doç. Dr. Ahmet ARI'nın Konuşması

1. OTURUM

TURİZM EĞİTİMİ

BAŞKAN: Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU
Balıkesir Üniversitesi

- 17 **Günümüzde Turizm Eğitiminin Yükseköğretim İçerisindeki Yeri**
Arş. Gör. Saliha Başak ERDİNÇ
Arş. Gör. Gökhan YILMAZ
- 32 **2023 Turizm Stratejisindeki Mesleki Staj Hedefleri ve Mevcut Durumun Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi**
Yrd. Doç. Dr. Elbeyi PELİT
Öğr. Gör. Yasin KELEŞ
Öğr. Gör. Melike ÇAKIR
Nil AYDUĞAN
- 48 **Turizm Eğitiminde Markalaşma**
Yrd. Doç. Dr. Gonca GÜZEL ŞAHİN

2. OTURUM

TURİZM EĞİTİMİNDE ULUSAL VE ULUSLARARASI PROJELER

BAŞKAN: Prof. Dr. Atila Yüksel
Adnan Menderes Üniversitesi

- 61 **Erasmus Öğrenci Hareketliliği ve Öğrenciler Üzerindeki Etkisi**
Arş. Gör. Dr. Seda ŞAHİN
- 79 **AB IPA İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Programında Gerçekleştirilen Hibe Destekli Turizm Eğitim Projeleri**
Yrd. Doç. Dr. Atınç OLCAY
Öğr. Gör. Bahar KINACI
- 99 **Kalkınma Ajanslarının Turizm Eğitim Faaliyetlerini Desteklemesi Üzerine Bir Değerlendirme (Çıkarımlar ve Çözüm Yolları)**
Murat DOĞDUBAY
Gencay SAATÇI

3. OTURUM

TURİZM EĞİTİMİNDE MÜFREDAT GELİŞTİRME VE İSTİHDAM

BAŞKAN: Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU
Balıkesir Üniversitesi

- 109 **Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu Mezunlarının Turizm Sektöründeki İstihdam Profili**
Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT
Bilal DEVECİ
Serkan TÜRKMEN
- 120 **Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektöre
Yönelik Görüşleri ve Kariyer Beklentileri Arasındaki İlişki**
Arş. Gör. Halil KORKMAZ
Arş. Gör. Neşe GÜROL
Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT
- 135 **Turizm ve Otel İşletmeciliği Ders Programlarının İKMEP
Kapsamında İncelenmesi: Trakya Bölgesi Örneği**
Öğr. Gör. Gülay ÇAKIR
Öğr. Gör. Ali ÇAKIR
Öğr. Gör. Gülsel ÇİFTÇİ
- 148 **Üniversitelerin Rekreasyon Yönetimi Programındaki Ders
Müfredatının Modüler Bir Yapıya Dönüştürülmesi**
Taki Can METİN

4. OTURUM

ÖRGÜN TURİZM EĞİTİMİ

BAŞKAN: Prof. Dr. Akın AKSU
Akdeniz Üniversitesi

- 166 **Turizm İşletmeciliği Bölümü Öğrencilerinin Turizme Bakışı:
Akçakoca Meslek Yüksekokulu Örneği**
Erdal KIŞIOĞLU
Hakan ÇAKIRLI
- 175 **Denizcilik Alanında Deniz Turizmi Eğitimi Almakta Olan Önlisans
Öğrencilerinin Deniz Turizmi Sektöründeki Uygulamalara Yönelik
Algılamalarının İncelenmesi**
Erdal ARLI
- 189 **Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi ve Fakülte Bünyesinde
Örgütleniş Biçimine Yönelik Bir Değerlendirme**
Yrd. Doç. Dr. Gonca KILIÇ
Arş. Gör. Engin BAYRAKTAROĞLU
- 199 **Turizm Eğitiminde Yaşanan Sorunların Öğrencilerin Okullarına
Olan Bağlılık Düzeylerine ve Okula Devam Niyetlerine Etkileri**
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Oğuzhan İLBAN
Ezgi KÖSTEKLİ

- 214 **Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyleri ile Not Ortalamaları Arasındaki İlişki**
Arş. Gör. Sertaç SERT

5. OTURUM

TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ SORUNLARI

BAŞKAN: Prof. Dr. Suavi AHİPAŞAOĞLU
Özyeğin Üniversitesi

- 226 **Meslek Yüksekokullarında Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri**
Yrd. Doç. Dr. Sebahattin KARAMAN
Yrd. Doç. Dr. Ömer Zafer GÜVEN
Öğr. Gör. Uğur CEYLAN
- 234 **Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Staj Sorunları ve Stajdan Beklentileri: Ortanca Örneği**
Dr. Arzu GÜRDOĞAN
Öğr. Gör. Selma ATABEY
- 249 **Turizm Lisans Eğitiminde Yaşanan Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri**
Yrd. Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN
Öğr. Gör. Erkan TÜRKSEVEN
- 270 **Turizm Öğrencilerinin Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri**
Sedat ÇELİK
Pelin Fatma TUNA

6. OTURUM

TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ DEĞERLENDİRMELERİ

BAŞKAN: Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU
Balıkesir Üniversitesi

- 279 **Önlisans Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin Sektörde Staj Eğitimini Değerlendirmeleri: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği**
Öğr. Gör. Özgür DAVRAS
Yrd. Doç. Dr. Gonca MANAP DAVRAS
- 291 **Turizm İşletmeleri Yöneticilerinin Staj ve Stajyerlere Yönelik Düşüncelerinin Değerlendirilmesi**
Yrd. Doç. Dr. Mahmut DEMİR
Yrd. Doç. Dr. Şirvan Şen DEMİR
- 303 **Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Staj Uygulamasına Öğrenci ve Akademisyenlerin Bakışları (Balıkesir Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nda Bir Uygulama)**
Yrd. Doç. Dr. Yusuf AYMANKUY
Yrd. Doç. Dr. Şimal AYMANKUY
Arş. Gör. Nuray TETİK
Arş. Gör. Göksel Kemal GİRGIN

7. OTURUM

PROFESYONEL TURİST REHBERLİĞİ

BAŞKAN: Prof. Dr. Suavi AHİPAŞAOĞLU
Özyeğin Üniversitesi

- 323 **Turist Rehberliği Bölümü Öğrencilerinin Rehberlik Tatbikat Gezisi Algıları: Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği**
Yrd. Doç. Dr. Barış ERDEM
Nilgün ETİZ
- 336 **Turizm Aktörü Olarak Profesyonel Turist Rehberlerinin Türkiye'deki Rehberlik Eğitim Sistemine Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Odak Grup Çalışması**
Öğr. Gör. Ali TÜRKER
Öğr. Gör. F. Özlem GÜZEL
Öğr. Gör. Gülay ÖZALTIN TÜRKER
- 351 **Turizm Rehberliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Rehberlik Eğitimine Yönelik Düşüncelerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma**
Yrd. Doç. Dr. Sebahattin KARAMAN
Yrd. Doç. Dr. Özlem KÖROĞLU
Yrd. Doç. Dr. Ahmet KÖROĞLU
- 363 **Zorunlu ve Seçmeli Eğitim Arasında Bir Karşılaştırma – İstanbul Rehberler Odası Örneği**
Dr. Sedat BORNOVALI
- 378 **Üniversitelerde Profesyonel Turist Rehberliği Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri**
Yrd. Doç. Dr. Şeref TÜR

8. OTURUM

YAYGIN TURİZM EĞİTİMİ

BAŞKAN: Prof. Dr. Metin KOZAK
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

- 382 **Yaygın (Sertifikalı) Mesleki Turizm Eğitimi İçin Çok Boyutlu ve Hiyerarşik Kalite Modelinin Belirlenmesi: Nitel Bir Çalışma**
Osman ÇULHA
- 403 **Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Verilen İşbaşı Eğitimlerinin Kursiyerler Tarafından Değerlendirilmesi**
Yrd. Doç. Dr. Ayhan URAL
Cezim ÖZDEMİR
Yrd. Doç. Dr. Elbeyi PELİT
- 416 **Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Verilen İşbaşı Eğitim Kursularının Turizm İşletmeleri Tarafından Talep Edilme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma**
Özlem AYDOĞDU ATASOY

9. OTURUM

TURİZM EĞİTİMİNDE YENİ TRENDLER

BAŞKAN: Prof. Dr. Akın AKSU
Akdeniz Üniversitesi

- 426 **Turizm Rehberliği Eğitiminde Teknoloji İvmesi Etkileşimli Sanal Ortam**
Yrd. Doç. Dr. Güntekin ŞİMŞEK
- 435 **Uzaktan Eğitimde Bir Model Önerisi: Turist Rehberliği Eğitimi**
Öğr. Gör. Azade Özlem ÇALIK
Öğr. Gör. Seçil TAHMAZ

10. OTURUM

SERBEST KONULAR

BAŞKAN: Prof. Dr. Yüksel ÖZTÜRK
Gazi Üniversitesi

- 450 **Türkiye’de Turizm Meslek Liseleri Öğretmenlerinin Yetiştirilmelerine Yönelik Yaşanan Değişiklikler ve Bir Uygulama**
Prof. Dr. Azize HASSAN
Doç. Dr. Fügen DURLU ÖZKAYA
- 459 **Turizm Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarının Web Sayfasında Yer Alan Bilgilerin Öğrencilerin Okul Seçimi Kararlarına Etkisi**
Yrd. Doç. Dr. Şirvan Şen DEMİR
Yrd. Doç. Dr. Mahmut DEMİR
- 469 **Türk Mutfağının Tanıtılması ve Gastronomi Eğitiminin Niteliğinin Artırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri**
Yrd. Doç. Dr. Esra MANKAN
- 475 **Türkiye ve İsviçre’deki Turizm Eğitiminin Karşılaştırmalı Analizi**
Öğr. Gör. Gülsel ÇİFTÇİ
Öğr. Gör. Ali ÇAKIR
Öğr. Gör. Gülay ÇAKIR
- 487 **Turizm Eğitiminin Turist Yönlülüğe Etkisi: Karaman İli Örneği**
Cengiz ORTA
Özgür ARPACI
Önder KETHÜDA

Değerli Katılımcılar

Turizm eğitimi alanında gerçekleştirdiğimiz bu etkinliğe göstermiş olduğunuz ilgiye teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum. Sizlerin de katılımı ve desteği ile organize edilen "Turizm Eğitimi Konferansı'na hoş geldiniz.

Bugün sizlerle turizm eğitimi alanındaki gelişmeleri, mevcut uygulamaları, yeni trendleri, kurumlar arası işbirliği vb. konuları paylaşacağız. Turizm sektörünün tarafları olarak, bu paylaşımın hem akademik camiaya ve turizm sektörüne hem de Bakanlığımıza faydalı olacağı kanaatindeyim.

Genel olarak eğitim; toplumları şekillendiren ve bilgi birikimi sayesinde geleceğe daha umutlu bakmayı sağlayan çok etkili bir araçtır. Nitekim tarih boyunca eğitim üzerine söylenmiş veciz sözler bulunmaktadır. Bunlara birkaç örnek vermek istiyorum. Ünlü filozof Aristo "Eğitimin kökleri acı, meyveleri tatlıdır." demiştir. Yine ünlü düşünür Montesquieu, "Okumayı sevmek, hayattaki can sıkıcı saatleri en güzel saatlerle değiştirmektir." şeklinde eğitimin bir diğer rolüne değinmiştir. Nihayetinde Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu büyük önder Mustafa Kemal ATATÜRK "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." diyerek eğitimin ne derece önemli olduğunu gözler önüne sermiştir.

Turizm, bugün dünyada en gelişmiş ekonomilerin dahi çekici gücü durumundadır. Hizmetler kategorisinde yer alan turizm sektörü, dünyada birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin kalkınma ve kalkınmayı sürdürme araçları arasında yer almaktadır. 2011 yılı sonu itibarıyla dünya genelinde turizm faaliyetine katılan kişi sayısı 1 milyar ve turizm geliri 1 trilyon dolar seviyelerindedir. Ülkemizde ise 2011 yılı sonu rakamlarına bakıldığında, turist sayısında 31,5 milyon turist, turizm gelirinde 23 milyar dolar seviyelerine ulaşmış bulunmaktayız. 2012 yılı Ağustos ayı rakamlarına baktığımızda, ülkemizi ziyaret eden turist sayısında 2011 yılının aynı ayına göre %9,65; 2012 yılı Ocak-Ağustos ayları arası rakamları incelediğimizde ise 2011 yılının aynı dönemine göre %0,29 artış yaşandığı görülmektedir.

Ülkemize gelen turist sayısının ve turizmden elde edilen gelirin genel olarak arttığı bir süreçte, turizm sektöründe çalışan personelin eğitilmiş olması mikro düzeyde çalıştığı işletmeye, makro düzeyde ise sektöre ve ülkemize diğer işletmeler ve ülkeler bazında rekabet avantajı sağlamaktadır. Benzer tarihi, kültürel ve doğal turizm verilerine sahip olan ülkeler, nitelikli ve eğitilmiş personelleri sayesinde rakiplerinden ayrıt edilir konuma gelebilmektedirler.

Ülkemizde turizm eğitimi alanında hizmet veren kamu kurumları arasında Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve Bakanlığımız yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ve Üniversiteler çoğunlukla örgün eğitimde hizmet verirken, Bakanlığımız daha çok yaygın eğitimde faaliyet göstermektedir. Bir taraftan halkın turizme katkısını artırmak için farkındalık oluşturmaya yönelik eğitim programları yapılırken diğer yandan konaklama ve yeme-içme işletmelerinde hali hazırda çalışan personelin bilgi ve becerilerini geliştirmeye dönük mesleki eğitim programları gerçekleştirilmektedir. Nitekim "Türkiye Turizm Stratejisi 2023" belgesinde yaygın turizm eğitimi ile ilgili "Yaygın eğitimin geliştirilmesi" ve "Yaygın ve örgün eğitimde içeriğin yenilenmesi ve güncellenmesi" adında iki başlık bulunmaktadır. Bugünkü programımızın temel gayesi, bu iki hedefe ulaşmak üzere işbirliği yapılması ve kamu, STK, üniversite ve özel sektörün bir araya getirilmesidir. Turizm eğitimi alanında hepimizin üzerine düşen görevleri daha iyi yapabilmesi adına yapılacak işbirliğinin ülkemiz turizmine olumlu katkılar sağlayacağı kanaatindeyim.

Bugün gerek Ankara'dan gerekse Ankara dışından gelerek, bu konferansa katılan herkese turizme ve turizm eğitimine sağlayacağı katkılardan ötürü Türkiye Cumhuriyetinin Kültür ve Turizm Bakanı olarak teşekkürlerimi sunarak huzurlarınızdan ayrılıyorum.

Ertuğrul GÜNAY

Kültür ve Turizm Bakanı

Saygıdeğer Konuklar,

Bugün Bakanlığımızın tarihi boyunca üçüncüsünü düzenlediği "Turizm Eğitimi Konferansı"na katılımınızdan ötürü hepimize teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Bilindiği üzere eğitim, ülkemizin bugünü ve yarını için oldukça önemli bir olgudur. Eğitilmiş bireyler yetiştirmek ve onları çeşitli sektörlerde istihdam etmek hem bireylerin gelecekları konusunda endişe duymamalarına hem de sektörlerin daha da gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Sektörlerin ihtiyaç duyacağı eğitimli personelin yetiştirilmesinde ve ilgili sektörlerde istihdam edilmesinde kamunun ve özel sektörün koordineli bir şekilde çalışması, ülkemizde işsizlik probleminin asgari seviyeye çekilmesi ve özel sektörün ihtiyaç duyacağı nitelikli personeli kolayca istihdam etmesine yardımcı olmaktadır.

Ülkemizde 1980'li yıllardan itibaren hızlı bir ivme kazanan turizm sektörü, bilindiği üzere emek yoğun bir sektördür. İnsana hizmet edilen bir sektörde makineleşme oranı çok düşük kaldığı için emek arzının oldukça nitelikli olması gerekmektedir. Rekabetin bilgi teknolojilerinden ve makinelerden ziyade emek faktörüne bağlı olarak yaşanması, turizm sektöründe çalışan personelin günün şartlarına göre eğitimli olmasını ve bilgi-becerilerini sürekli geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, Bakanlığımız konaklama ve yeme-içme tesislerinde çalışan personelin bu ihtiyacını karşılamaya yönelik çeşitli politikalar geliştirmiştir. Bunların başında yaygın eğitim faaliyetleri gelmektedir.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU (BTİOYO) MEZUNLARININ TURİZM SEKTÖRÜNDEKİ İSTİHDAM PROFİLİ

Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT
Bilal DEVECİ
Serkan TÜRKMEN

Balıkesir Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu,
Balıkesir, TÜRKİYE,
cavcikurt@balikesir.edu.tr,
bilaldeveci@balikesir.edu.tr,
serkanturkmen@balikesir.edu.tr

1. ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (BTİOYO) mezunlarının turizm sektöründeki istihdam profilini ortaya çıkarmak ve okula olan bağlılık düzeylerini tespit etmektir. Bu doğrultuda turizm sektöründe aktif çalışan mezunların işleri ile ilgili bilgiler toplanmış, sektörde çalışmayan mezunları ile ilgili olarak da turizm sektöründe çalışmayı neden tercih etmedikleri sorgulanmıştır. Mezunların okula olan bağlılıkları ölçülmeye çalışılmış, birbirleriyle olan iletişim durumları ve okul hakkındaki düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. BTİOYO mezunlarına anket uygulaması sosyal medya üzerinden online olarak yapılmıştır. Toplanan 462 anketin 28'i değerlendirmeye alınmamış ve 434 adet anketten elde edilen veriler SPSS programında araştırma amacına uygun, veri analiz teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: BTİOYO, Turizm Sektörü, Mezunlar, İstihdam

GİRİŞ

2011 yılında dünyada uluslararası turizm hareketlerine katılanların sayısı 983 milyona, turizm gelirleri de 1.030 milyar dolara ulaşmıştır [1]. Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) yayınladığı bültene göre; 2020 yılı itibarıyla dünyada uluslararası turizme katılan kişi sayısının 1,6 milyara ulaşacağı ve uluslararası turizmin harcamalarının ise 2 trilyon dolara ulaşması beklenmektedir. Türkiye'de artan turist ve turizm gelirleri buna örnek verilebilir. Global ekonomik krizlerin gerçekleştiği ve onu takip eden yıl içerisinde turist sayısı ve turizm gelirlerinde düşüş yaşanmış olsa bile Türkiye turist ve turizm gelirlerini artırmaya devam etmektedir[2].

Türkiye'de turizm sektörü 2011 yılında 31,5 milyon yabancı ziyaretçi ağırlamış ve 23 milyar \$'lık gelir sağlamıştır [14]. Turizm sektörünün yarattığı istihdam ve diğer sektörlerle sıkı ilişki içinde olması ile turistlerin, 11 farklı alanda yapmış oldukları harcamaların 21 farklı sektörü etkilemesi ve yapılan bu harcamalar nihai tüketici açısından 47 farklı iş kolunu etkilediği görülmektedir [3]. Ayrıca sosyal ve ekonomik boyuttan değerlendirme yapmak gerekirse, günümüzün önemli sektörlerinden ve gelecekte gelişme ve ilerleme potansiyeline sahip sektörlerden birisidir.

Turizm sektörünün üstyapı dinamiklerini oluşturan temel unsur olan işletmeler, ürettiği ve satışa sunduğu ürünlerin emek-yoğun olması, bu süreçte görev alan bireylerin işlerinin uzmanı olmasını, diğer bir anlatımla kalifiye nitelik taşımalarını gerektirmektedir. İşletmelerin müşteri devamlılığını ya da sadakatini sağlaması ve sonucunda da hedeflenen karlılığa ulaşılmasında, söz konusu işletmelerde çalışan tüm personelin payı oldukça büyüktür. Çalışanların bu süreçteki katkıları ise şüphesiz ki, alanıyla ilgili gördüğü eğitimle doğru orantılı olacaktır [4].

Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile ilgili kriterleri belirleyen ve gelecekte de belirleyecek olan faktörlerin başında eğitimin geldiği gibi, turizm sektörünün gelişmesi, doğrudan ve dolaylı olarak katkıda bulunduğu sektörlerin artması, ülkelerin ekonomilerine pozitif katkı sağlamaları için turizm eğitimi üzerinde önemle durulması gereken konuların başında gelmektedir [5].

Türkiye'de turizm eğitim ve öğretim faaliyetleri örgün ve yaygın düzeyde gerçekleşmektedir. Örgün turizm eğitimi; ortaöğretim, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde yürütülmektedir [6]. Eğitim sisteminin çıktıları, istihdam piyasasının girdileri olduğu dikkate alınacak olursa, eğitim sistemine dahil olan kişilerin istihdam piyasasının ihtiyaçlarına cevap verecek özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Özellikle 1980'li yıllardan bugüne, Türkiye'nin turizmde yaşadığı sorunların en önemlileri arasında gösterilen nitelikli personel sıkıntısı, ülkede turizm eğitimi veren yüzlerce okula rağmen giderilememiştir[7].

Türkiye'nin ve Türkiye'deki turizm sektörünün beklenti ve isteklerine bakıldığında, ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren programlarda istenilen düzeyde başarı sağlanamamakta, turizm sektörünün yapısı itibarıyla ortaya çıkan staj uygulamalarına gereken önem verilmemekte, maddi açıdan uygulamaya imkan sağlayacak malzemeler ve araçlar alınamamakta, öğrencilerin iyi yetiştirilmesi için çeşitli konferans, panel ve benzeri bilimsel ve mesleki faaliyetleri gerçekleştirilmemekte ve işe alımlarda mesleki eğitim almış iş gücüne öncelik verilememektedir [8].

Türkiye’de turizm eğitime gereken önemin, istenilen seviyede verilememesi ve turizm eğitiminin her kademesinde karşılaşılan içerikleri gibi birbirinden farklı pek çok sorun bulunmaktadır. Bunlar, sektörde çalışan personelin temel ve mesleki eğitim durumlarının oldukça düşük bir seviyede seyretmesine neden olabilmektedir. Turizm endüstrisinden en yüksek faydanın sağlanabilmesi ancak etkin, kaliteli ve tabana yayılmış temel ve mesleki bir turizm eğitim sistemiyle mümkün olabilecektir[9].

2011-2012 eğitim ve öğretim yılı itibarıyla Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri sayısı 120’ye, öğrenim gören öğrenci sayısı 32.789’a ulaşmıştır [10]. Türkiye’de eğitim veren toplam 633 meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Bunlardan sadece 145’inde turizm programı bulunmaktadır. Turizm programı sayılarının toplama oranı ise yaklaşık %25’tir. Bu programların toplam kontenjanı 2011- 2012 eğitim öğretim yılında, açık öğretim dahil, 15.795 olarak gerçekleşmiştir [11].

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre lisans eğitimi, en az sekiz dönemlik bir programı kapsayan yükseköğretimdir[12]. Türkiye’de 1992 yılından itibaren yeni üniversitelerin açılması, turizm lisans programlarının sayılarında büyük bir artışa neden olmuştur. ÖSYM’ye merkezi yerleştirme sistemine esas olarak, 14’ü vakıf üniversitesi, 32’si de devlet üniversitesi olmak üzere toplam 46 üniversite tarafından 6.560 turizm lisans öğrencisi kontenjanı bildirilmiştir [13]. Fakat Türkiye’de orta ve yükseköğretim düzeylerinde turizm eğitimlerini tamamlamış kalifiye iş gücü olmasına rağmen sektör bu iş gücünden yeterince faydalanamamaktadır [14].

1. Araştırmanın Amacı Ve Önemi

Araştırmanın amacı, BTİOYO’da lisans eğitimi almış ve bu eğitimin sonunda diploma almaya hak kazanmış mezunların turizm sektöründeki istihdam profillerini ve okula (BTİOYO) bağlılık düzeylerini tespit etmektir. Bu çalışma, araştırmaya katılan BTİOYO mezunlarının turizm sektörüne genel bakış açılarını ve turizm sektöründe çalışıp çalışmama durumlarını, BTİOYO’yu tercih etme ve tavsiye etme durumlarının belirlenmesine yöneliktir. Çalışmanın, turizm alanında eğitim veren en köklü okullarından birinin mezunları üzerine olması itibarıyla de bu araştırma, Türkiye’deki turizm istihdamı hakkında bilgi vermek açısından önemli bir veri kaynağı olabilir.

2. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak, anket yöntemi kullanılmıştır. Hazırlanan anketler, web tabanlı bir yazılım üzerinden sosyal medya kanalları kullanılarak online olarak uygulanmıştır. Kişilerle doldurdıkları anketlerdeki iletişim bilgileriyle irtibata geçilerek aynı kişinin birden fazla anketi yanıtlamaması sağlanmıştır. Anket üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların bazı demografik özelliklerini (Cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, mesleki çalışma alanı lisans turizm eğitiminin kendi tercihi olup olmaması ve halen turizm sektöründe çalışıp çalışmadığı) belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise halen turizm sektöründe çalışıp çalışmadığı sorusuna “evet” cevabı verenler için belirleyici sorular, üçüncü bölümde de “hayır” cevabı verenler için belirleyici sorular bulunmaktadır. Her katılımcıya yöneltilen ve 5’li likert ölçeğiyle hazırlanmış 5 ifade yer almaktadır.

3. Evren, Örneklem ve Sınırlılıklar

Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nda 1979 yılından bu yana lisans eğitimini almış ve eğitimin sonunda diploma almaya hak kazanmış BTİOYO öğrencileri, bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Okulun eğitime başladığı yıldan bu yana BTİOYO'da öğrenim gören ve mezun olan öğrenci sayısı 6171'dir. Zaman kısıntısından dolayı anketler, 2012 yılının Mayıs ve Haziran aylarında toplanmıştır. Mezunlarla sosyal medya üzerinden paylaşılan (facebook, twitter vb.) ve online olarak gönderilen anketlerin geri dönüşü 462 adet olarak gerçekleşmiştir. Bu anketlerin 28 adeti eksik bilgi vb. sebeplerden dolayı araştırmaya dahil edilmemiş ve 434 adet anket, veri seti olarak değerlendirilmiştir.

4. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen bulguların değerlendirilmesinde istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 19.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama) kullanılmıştır.

5. Bulgular

Çizelge 1'de, ankete katılan BTİOYO mezunlarının yıllara göre dağılımları verilmiştir.

Çizelge 2'de, anket uygulanan BTİOYO mezunlarının (BM) demografik özelliklerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Mezunların 310'unun (%71,4) erkek, 124'ünün (%28,6) bayan olduğu ve bunların 253'ünün (%58,3) evli, 181'inin (%41,7) bekar olduğu tespit edilmiştir. Evli olan mezunların birbirlerinden eş seçme durumuna bakıldığında 253 evli kişiden 53'ünün eşlerinin de BTİOYO mezunu olduğu görülmektedir. Lisans eğitimini tamamladıktan sonra mezunların %11,7 ile 51'i Yüksek Lisans, %6 ile 26'sı doktora eğitimlerini tamamlamışlardır.

Çizelge 1. BTİOYO Mezunlarının Mezuniyet Yılları Dağılımı

Mezuniyet Yılı	Sayı	Yüzde	Mezuniyet Yılı	Sayı	Yüzde
1979	10	2,3	1996	11	2,5
1980	9	2,1	1997	14	3,2
1981	4	0,9	1998	11	2,5
1982	10	2,3	1999	23	5,3
1983	3	0,7	2000	13	3,0
1984	5	1,2	2001	16	3,7
1985	4	0,9	2002	4	0,9
1986	15	3,5	2003	9	2,1
1987	9	2,1	2004	9	2,1
1988	13	3,0	2005	13	3,0
1989	19	4,4	2006	12	2,8
1990	10	2,3	2007	21	4,8
1991	12	2,8	2008	23	5,3
1992	9	2,1	2009	23	5,3
1993	10	2,3	2010	32	7,4
1994	9	2,1	2011	26	6,0
1995	7	1,6	2012	16	3,7
			Toplam	434	100

Çizelge 2. Mezunların Demografik Özellikleri

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	310	71,4
	Bayan	124	28,6
Medeni Durum	Evli	53	12,2
	Eşi BTİOYO'lu	200	46,1
	Eşi BTİOYO'lu değil	181	41,7
Eğitim Düzeyi	Bekar	181	41,7
	Lisans	357	82,3
	Yüksek Lisans	51	11,7
	Doktora	26	6

Çizelge 3. Mezunların Turizm Sektöründe Çalışma Durumları

	Sayı	Yüzde
Sektörde Çalışanlar	133	30,6
Sektörde Çalışmayanlar	301	69,4
Toplam	434	100

Çizelge 3'te, BTİOYO mezunlarının %69,4'lük oran ile 301'inin sektörde çalışmadıkları ve %30,6'lık oran ile sadece 133'ünün turizm sektöründe çalışmaya devam ettikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4'te, turizm sektöründe çalışmayan mezunların üniversiteden sonra neden eğitim aldıkları bölümlerle ilgili çalışma hayatı seçmediklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Sektörü tercih etmeyen mezunların % 47,7'si düzenli aile yaşamının olmayışından dolayı, %15,6'sının turizmin sezonluk çalışma yapısından dolayı, %7,6'sının çalışma koşullarının ağır olmasından ve %6,6'sının ücret yetersizliğinden dolayı turizm sektörünü tercih etmedikleri tespit edilmiştir. Bu sebepler dışında sektörde çalışmayan BTİOYO mezunlarının %12'sinin akademik kariyeri seçmesinden, %7,3'ünün emekli olmasından ve %3,2'sinin turizm dışında kendilerine ait iş yerlerinin olması sebebiyle turizm sektöründe çalışmadıkları sonucuna varılmıştır.

Çizelge 4. BTİOYO Mezunlarının Turizm Sektöründe Çalışmama Sebepleri

Sektörün Tercih Edilmeme Nedenleri	Sayı	Yüzde
Düzenli aile yaşamının olmaması	143	47,7
Sezonluk çalışma yapısı	47	15,6
Çalışma koşullarının ağır olması	23	7,6
Ücret yetersizliği	20	6,6
Akademik kariyer tercihi	36	12
Emekli	22	7,3
Turizm dışında kendi işine sahip olmak	10	3,2
Toplam	301	100

Turizm sektöründe çalışan mezunların işlerine ilişkin bilgiler Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5. Turizm Sektöründe Çalışan Mezunların İşlerine İlişkin Bilgiler

Turizm Sektörü Çalışanlarının;		Sayı	Yüzde
Çalışma yılı	1 yıldan az	46	34,6
	1-4 yıl	51	38,3
	5-8 yıl	15	11,3
	9-12 yıl	11	8,2
	13 ve üzeri	10	7,6
Toplam		133	100
Mezuniyet sonrası kaç işyeri değiştirdikleri	1 işyeri	12	9
	2 işyeri	17	12,8
	3 işyeri	24	18
	4 işyeri	26	19,6
	5 işyeri	31	23,3
	6 işyeri	7	5,3
	Hiç	16	12
Toplam		133	100
Aldıkları ücretten tatmin olma durumları	Evet	52	39,1
	Hayır	23	17,3
	Kismen	58	43,6
Toplam		133	100

Çizelge 5'te, turizm sektöründe çalışan BTİOYO mezunlarının %46'sının 1 yıldan az süredir, %38,3'ünün 1-4, %11,3'ünün 5-8, %8,2'sinin 9-12 ve %7,6'sının 13 yıl ve üzeri sürede sektörde çalıştıkları görülmektedir. Mezuniyet sonrası şu an çalıştıkları iş yerine gelene kadar kaç iş yeri değiştirdiklerine ilişkin bulgulara bakıldığında, %12'sinin hep aynı iş yerinde çalıştığı, %9'unu 1, %12,8'inin 2, %18'inin 3, %19,6'sının 4, %23,3'ünün 5 ve %5,3'ünün 6 iş yeri değiştirdiği tespit edilmiştir.

Çizelge 6. Turizm Sektöründe Çalışan Mezunların Mevcut İş Alanları

Departmanlar	Sayı	Yüzde
Rehber/Acenta	26	19,6
Ön Büro	25	18,8
Yiyecek İçecek	24	18
Satış Pazarlama	15	11,3
İşletme Sahibi	15	11,3
İnsan Kaynakları	9	6,8
Genel Müdür	8	6
Misafir İlişkileri Yönetimi	3	2,2
Kat Hizmetleri	3	2,2
Muhasebe/Finansman	2	1,5
Halkla İlişkiler ve Reklam	2	1,5
Diğer (Otel Fotoğrafçısı)	1	0,8
Toplam	133	100

Çizelge 6'de, sektörde çalışan BTİOYO mezunlarının mevcut iş alanlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Mezunların %19,6'sının rehber/acente alanında, %18,8'inin ön büro departmanında, %18'inin yiyecek-icecek departmanında, %11,3'ünün satış pazarlama departmanında çalıştıkları görülmektedir. Mezunlardan %11,3'ünün turizmle ilgili iş yeri sahipliği ve %6'sının da genel müdürlük yaptığı tespit edilmiştir. Genel toplama bakıldığında otel vb. konaklama tesislerinde çalışanların (ön büro, kat hizmetleri vb.) oranının daha fazla olduğu görülmektedir.

Çizelge 7'de, turizm sektöründe çalışan mezunların illere göre dağılımları verilmiştir. Turizm sektöründe çalışan mezunların illere göre dağılımına bakıldığında %33,6'sının Antalya'da, %30'unun İstanbul'da, %12'sinin Muğla'da ve %9'unun İzmir'de olduğu görülmektedir. Ankete katılan ve sektörde çalışan mezunların %4,4'ünün yurt dışında ve geri kalan %9'unun diğer 10 illerde çalıştığı tespit edilmiştir.

Çizelge 7. Turizm Sektöründe Çalışan Mezunların İllere Göre Dağılımı

İller	Sayı	Yüzde
Antalya	45	33,6
İstanbul	40	30
Muğla	16	12
İzmir	12	9
Yurt dışı(Amerika, İngiltere, Rusya)	6	4,4
Ankara	3	2,5
Aydın	2	1,5
Manisa	2	1,5
Bursa	2	1,5
Çanakkale	1	0,8
Balıkesir	1	0,8
Giresun	1	0,8
Nevşehir	1	0,8
Rize	1	0,8
Toplam	133	100

Çizelge 8'de, BTİOYO mezunlarının üniversite tercihlerinde okulu nasıl tercih ettiklerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Ankete katılan mezunların BTİOYO'yu %48,6'sı isteyerek, %2,8'i tavsiye üzerine tercih ederken %41'inin tesadüfen ve %7,6'sının mecburiyet ve tercih sisteminden dolayı tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Çizelge 8. Mezunların Üniversite Tercihlerinde BTİOYO'yu Seçme Şekilleri

	Sayı	Yüzde
İsteyerek	211	48,6
Tavsiye Üzerine	12	2,8
Mecburiyet-Tercih Sistemi	33	7,6
Tesadüfen	178	41,0
Toplam	434	100

Mezunların eğitim aldıkları okul (BTİOYO) ile ilgili düşüncelerine ilişkin elde edilen bulgular Çizelge 9'da yer almaktadır.

Çizelge 9. Mezunların BTİOYO İle İlgili Düşünceleri

		Sektörde çalışan		Çalışmayan		Genel Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Üniversite için turizm bölümünü tavsiye ederim.	Evet	113	26,0	229	52,6	342	78,6
	Hayır	20	5,0	72	16,4	92	21,4
Toplam		133	31	301	69	434	100
Turizm lisans eğitimi almak isteyenlere BTİOYO'yu kaçınıcı sırada tavsiye edersiniz?	1. sırada	122	28,4	221	51,0	293	79,4
	2. sırada	2	0,5	41	9,3	43	9,8
	3. sırada	1	0,2	11	2,5	12	2,7
	4. sırada	1	0,2	7	1,6	8	1,8
	Tavsiye etmem	7	1,7	21	4,6	28	6,3
Toplam		133	31	301	69	434	100
Tekrar üniversite okuma şansı olsa BTİOYO'yu tercih eder misiniz?	Evet	113	26,1	225	51,7	338	77,8
	Hayır	17	4	62	14,2	79	18,2
	Emin değilim	3	0,9	14	3,1	17	4,0
Toplam		133	31	301	69	434	100

Çizelge 9'un birinci bölümünde, BTİOYO mezunlarının üniversite okumak isteyenlere turizm lisans eğitimini tavsiye etme durumları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Mezunların %78,6'sının turizm alanında lisans eğitimini tavsiye edeceklerini belirtirken %21,4'ünün turizm lisans eğitimini tavsiye etmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Tavsiye etmeyenlerden 20 kişi turizm sektöründe çalışırken 69 kişi de sektörde çalışmayan mezunlardan oluşmaktadır.

Çizelge 9'un ikinci bölümünde, üniversitelerin turizm bölümlerinde eğitim almak isteyenlere BTİÖYO'yu tavsiye etme durumları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Mezunlardan %6,3'ü BTİÖYO'yu tavsiye etmezken, %79,4'ü birinci sırada ve %9,8'i ikinci sırada tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 9'un üçüncü bölümünde, mezunlara bir daha üniversite okuma şansı verildiğinde BTİÖYO'yu tercih edip etmemelerine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır. Mezunların %77,8'i tekrar BTİÖYO'da okumak isteyeceklerini belirtirken %17,2'si BTİÖYO'da okumak istemeyeceklerini belirtmiş ve %4'lük bir kesimde kararsız kalmıştır. Sektörde çalışanlardan 17 kişi ve sektör dışında çalışanlardan ve 79 kişi tekrar BTİÖYO'da okumak istemeyeceklerini belirtmiştir.

Çizelge 10'da, BTİÖYO mezunlarının birbirleriyle olan iletişimlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Mezunların %37,1'i BTİÖYO Mezunlar Derneği üyesi olduğu, sektörde çalışan mezunların %45,1'inin ve sektörde çalışmayan mezunların %33,6'sının derneğe üye oldukları tespit edilmiştir.

Mezunların başka BTİÖYO mezunlarıyla iletişimde oldukları bulunmuş ve iletişim sıklıklarına bakıldığında %34,6'sının her gün, %27,4'ünün ayda bir kez, %11,8'inin üç ayda bir, %9,4'ünün altı ayda bir ve %16,8'inin bir yıl ve üzeri sürelerde görüştikleri ortaya çıkmıştır.

Çizelge 10. Mezunların Birbirleriyle İletişim Durumları

		Sektörde çalışan		Çalışmayan		Genel Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Dernek üyeliği	Evet	60	45,1	101	33,6	161	37,1
	Hayır	73	54,9	200	66,4	273	62,9
Toplam		133	100	301	100	434	100
Mezunlarla İletişim Durumu	Evet	133	100	301	100	403	
	Hayır	0	0	0	0	0	
Toplam		133	100	301	100	434	100
İletişim sıklığı	Her Gün	45	33,8	105	34,9	150	34,6
	Ayda bir	39	29,4	80	26,7	119	27,4
	3 Ayda bir	17	12,8	34	11,2	51	11,8
	6 Ayda bir	16	12	25	8,3	41	9,4
	1 yıl ve üzerinde bir	16	12	57	18,9	73	16,8
	Toplam		133	100	301	100	434

Mezunların istihdam profili tespit edilirken mezun oldukları kuruma karşı aidiyet duygularının da tespit edilmesine yönelik sorular sorulmuştur. Mezunların okula karşı bağlılık düzeyleri Çizelge 11'de verilmektedir. Çizelge 11'de, mezunların okullarına karşı bağlılıklarını ölçmeye yönelik elde edilen bulgular yer almaktadır. Mezunların ifadelerle verdikleri cevaplarda BTİÖYO'ya karşı güçlü bir aidiyet duygusu ve duygusal bağlılık hissettiklerini, BTİÖYO ailesinin bir parçası olduklarını, mezun oldukları okuldan gurur

Çizelge 11. Mezunların BTİOYO'ya Karşı Bağlılık Düzeyleri

İfadeler	Sektörde çalışan	Çalışmayan	Genel Toplam
BTİOYO'ya karşı güçlü bir aidiyet duygusu hissediyorum.	4,30	4,29	4,29
BTİOYO'ya karşı duygusal bağlılık hissediyorum.	4,36	4,35	4,35
BTİOYO'da kendimi ailenin bir parçası gibi hissediyorum.	4,22	4,23	4,23
BTİOYO'dan mezun olmanın gurur verici olduğunu düşünüyorum.	4,33	4,32	4,33
BTİOYO ruhuna sahip olmam okula olan sadakatimi arttırmaktadır.	4,21	4,20	4,20
T= kesinlikle katılmıyorum		5= kesinlikle katılıyorum	

duyduklarını ve BTİOYO ruhuna sahip oldukları için okula olan sadakatlerinin arttığını belirtmişlerdir. Burada dikkat çeken bir husus da ifadelere verilen cevaplarda turizm sektöründe çalışan ve sektör dışında işlerle uğraşan BTİOYO mezunları arasında fark olmamasıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm sektörü, Türkiye'nin kalkınması ve bölgesel gelişiminin sağlanması açısından kaliteli sektörlerden biridir. Fakat Türkiye, turist sayısı ve turizm geliri açısından dünyada ilk 10 ülke içinde olmasına rağmen halen çeşitli sebeplerden dolayı potansiyelini değerlendirmiş durumda değildir. En önemli sebeplerden bir tanesi, kalifiye iş gücünün sektör içerisinde yer almamasıdır. Türkiye'de turizm eğitime bakıldığında, örgün eğitimin neredeyse her basamağında turizm ile ilgili eğitim verilmektedir. Bu okullardaki öğrenci sayılarına ve kontenjan sayılarına hatta mezun sayılarına bakıldığında Türkiye'de turizm açısından yeterince kalifiye personel yetiştiği söylenebilir fakat yetiştirilen eğitilmiş personelin sektörde istihdam edilmesi gerekmektedir. Buradan yola çıkarak, bu çalışmada, 1975 yılından itibaren lisans düzeyinde turizm eğitimi veren Türkiye'nin ilk okullarından biri olan BTİOYO'nun mezun ettiği öğrencilerin turizm sektörü içerisinde istihdam edilme şekilleri incelenmiş ve sektör içerisinde çalışmayı tercih etmeyen mezunların tercih etmeme sebepleri sorgulanmıştır.

Ankete katılan BTİOYO mezunlarının yaklaşık %31'i sektörde çalışırken, %69'u sektörde çalışmayı tercih etmemişlerdir. Verilen cevaplara bakıldığında, turizm sektörünün tercih edilmeme sebeplerinden en önemlisi, mezunların turizmde çalışırken düzenli bir aile hayatlarının olmayacağını düşünmesidir. İkinci büyük sorun, turizmin sezonluk yapıya sahip olmasından dolayı kişilerin sürekli bir çalışma hayatlarının olmamasıdır. Bu sorun aslında dolaylı olarak düzenli aile hayatını da etkileyebilecek niteliktedir. Sektör ile ilgili diğer önemli sorunlar ise ücret yetersizliği ve düzensiz çalışma saatleridir. Bu gibi sorunların olması eğitilmiş personelin sektörden uzaklaşmasına ve yeni arayış içerisine girmesine sebep olmaktadır. Özellikle işletmeciler maliyetleri azaltmak için uzun çalışma saatleri ve düşük ücretlerle çalışabilecek iş gücü aramaktadırlar. Fakat turizm, 24/7 hizmeti gerektiren emek-yoğun sektördür ve dolayısıyla günümüz standartlarında hizmet verebilecek eğitilmiş personele ihtiyaç vardır. Burada bir takım

yasal uygulamaların hayata geçirilmesiyle işletmelerin yaptıkları bu uygulamaların önüne geçilebilir. Turizm sektörünün sezonluk yapısı, turistik ürün çeşitlendirmesinin yeterince yapılamamasından kaynaklanmakta ve turizm bölgelerinin deniz-kum-güneş üçlüsü etrafında kıyılarda toplandığı görülmektedir. Diğer turizm faaliyetlerinin hayata geçirilmesiyle birlikte sezonun yıl içerisinde yayılması sağlanabilir.

Ankete katılan mezunların 31%,i (133 kişi) turizm sektöründe çalışmaktadır. Bunların büyük kısmı en çok turist kabul eden illerden Antalya, İstanbul ve Muğla'da çalışmaktadır. Sektörde aldıkları ücretten tatmin olma durumları sorgulandığında sadece 39%'unun cevabı olumlu olmuştur. Ücret, çalışan motivasyonunu etkileyen en önemli unsurlardan biridir. İşletmelerin çalışan ücretlerini düşürmek için eğitimsiz personel çalıştırmalarından dolayı sektör içerisinde kazanılan paralardan tatmin olan sayısı azdır.

Araştırma sonuçlarına göre okuldan mezun olan BTİOYO'luların üniversitede bu okulu tercih ederken 48,6%'sı isteyerek, 2,8%'i tavsiye üzerine seçmiş bulunmaktadır. Bu orana bakılırsa 50%'inin üzerindeki mezunların okulu bilinçli tercih ettiği söylenebilir. Sektörde çalışanlardan 113 kişi ve sektörde çalışmayanlardan 342 kişi olmak üzere ankete katılanların 78,6%'sı, üniversite okuyacaklara turizm bölümünü tavsiye etmektedirler. Ankete katılan mezunların turizmi tercih edecek olan kişilere okul tavsiyelerinde 79,4% BTİOYO'yu I. sırada, 10%'u II. sırada ve 6,3%'ü de hiç tavsiye etmeyeceklerini belirtmiştir. Tekrar üniversite okuma şansı verildiğinde BTİOYO mezunlarının 78%'inin yine BTİOYO'da okumak isteyeceklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç, okuldan mezun olanların önemli bir bölümün okulun turizm eğitiminden memnun olduğunu göstermektedir.

Mezunların 37,1%'i BTİOYO Mezunlar Derneği üyesi olduğu, sektörde çalışan mezunların 45,1%'inin ve sektörde çalışmayan mezunların 33,6%'sının derneğe üye oldukları tespit edilmiştir. Böyle bir derneğin olması, mezunlar arasındaki ilişkilerin artmasını ve bu ilişkilerin hem dostluk hem iş yönlü olmasını sağladığı ifade edilebilir. Mezunların diğer BTİOYO mezunlarıyla iletişim sıklıklarına bakıldığında 34,6%'sının her gün, 27,4%'ünün ayda bir kez, 11,8%'inin üç ayda bir, 9,4%'ünün altı ayda bir ve 16,8%'inin bir yıl ve üzeri sürelerde görüştükları ortaya çıkmıştır.

Mezunların okula olan bağlılıklarını tespit etmek için verilen ifadelerde, BTİOYO'ya karşı güçlü bir aidiyet duygusu ve duygusal bağlılık hissettiklerini, BTİOYO ailesinin bir parçası olduklarını, mezun oldukları okuldan gurur duyduklarını ve BTİOYO ruhuna sahip oldukları için okula olan sadakatlerinin arttığını belirtmişlerdir. Burada dikkat çeken bir husus da ifadelere verilen cevaplarda turizm sektöründe çalışan ve sektör dışında işlerle uğraşan BTİOYO mezunları arasında fark olmamasıdır. Mezunların üzerinde yıllar geçmesine rağmen okullarına olan bağlılıklarını böyle ifade etmeleri turizm bölümlerini tercih edecekler için önemli bir ikna mekanizması olacak ve BTİOYO'nun kurumsal aile yapısının sağlamlığının göstergesi olacaktır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, Türkiye'de turizm eğitimi, mevcut istihdam sorunlarını giderebilecek düzeyde olmasına rağmen işletmeler tarafından maliyetleri azaltmak, sigorta vb. ödemelerden kaçınmak için eğitimsiz personel istihdam edilmektedir. İşletmeler böyle kısa vadeli kazançlar elde ederken kalifiye personel eksikliğinden dolayı meydana gelen hatalar ve hizmet kalitesinin düşüklüğünden kaynaklanan müşteri memnuniyetsizliği ve bir sonraki safhası müşteri kaybı, işletmelerin uzun vadede daha büyük giderler ödemesine sebep olabilir. Bunun yanında her geçen

gün lisans düzeyinde yeni okullar açılması da atıl kalifiye personelin artmasına yol açacaktır. Bu durumu dengelemek için özel sektör, üniversiteler ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bir araya gelip üretimde kalite standardını yakalamak için turizm istihdamını yasal mevzuata oturtmaları gerekmektedir.

Ortaya koyulabilecek diğer öneriler şöyledir;

*Ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren okulların ve kontenjanlarının sayıları sektörün ihtiyacı doğrultusunda artırılmalıdır.

*Turizm içerisinde yer alan meslekler, sınıflandırılmalı ve turizm eğitimi alan kişilere sertifika verilmeli ve bu durumla ilgili kanuni düzenleme yapılmalıdır. Bu sayede çalışma ücretlerinin düşük seviyelerde kalmasına neden olan niteliksiz personel ayıklanabilir ve ücretler istenen seviyelere yükselebilir.

*BTÖYO Mezunlar Derneği gibi diğer okulların da mezunlar derneği vb. kuruluşlar oluşturarak kişiler ve kurum arasında duygusal bir bağ geliştirilebilir.

*Mezunlar ile okulun arasında kurulan sağlam bağ ve iletişimle mezun olacak öğrencilerin hem stajları hem de sektörde istihdam edilmeleri kolaylaşabilir.

KAYNAKÇA

- [1] "Tourism highlights, 2012" İnternet Adresi: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/storageapi/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights12enlr_1.pdf Erişim tarihi: 15.07.2012
- [2] Demirkol, Şehnaz ve Elbeyi Pelit, "Türkiye'deki Turizm Eğitim Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler", İnternet Adresi: <http://www.ttefdergi.gazi.edu.tr/makaleler/2002> Erişim Tarihi: 16.06.2012
- [3] Yıldız, Zafer "Turizmin Sektörünün Gelişimi Ve İstihdam Üzerindeki Etkisi" SDÜ Vizyoner Dergisi, Y.2011 1, C.3, S.5. s.54-71
- [4] Pelit, Elbeyi ve Evren Güçer, "Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma", İnternet Adresi: <http://www.acikarsiv.gazi.edu.tr/dosya/2006-1f1> Erişim Tarihi: 16.06.2012
- [5] Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2011). "Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdama Bakışları ve Kariyer Beklentilerine Dönük Balkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğrencileri Üzerinde Bir araştırma" 12. Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitapçığı, 30 Kasım- 4 Aralık, Düzce, 614-627.
- [6,12,14] Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin S. ve Tetik, N. (2008). Türkiye'de Turizm Eğitimi, Ankara, Detay Yayıncılık.
- [7] Ünlüönen, Kurban ve Yasin Boylu (2009), "Türkiye'de Örgün Turizm Eğitimine İlişkin Rakamsal Gelişmelerin Değerlendirilmesi", 10. Ulusal Turizm Kongresi, 21-24 Ekim 2009, Mersin, 957-973.
- [8] Özdemir, İlker (2009). "Turizm Eğitiminde Yeni Uygulamalar ve Nitelik Artışı İçin Öneriler", 10. Ulusal Turizm Kongresi, 21-24 Ekim 2009, Mersin:1157-1168, Detay Yayıncılık, Ankara.
- [9] Olcay, Atınç (2008), "Türk Turizmde Eğitimin Önemi", Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (2): 383-390.
- [10] <<http://mtegm.meb.gov.tr/okullar.asp>> 10.04.2012
- [11] <<http://www.osym.gov.tr/belge/1-12891/kilavuzlar.html>>15.05.2012,<<http://sgb.kulturturizm.gov.tr/TR,15229/turizm-istatistikleri.html>>10.06.2012
- [13] <<http://www.osym.gov.tr/belge/1-12891/kilavuzlar.html>> 15.05.2012
- [14] <<http://www.ktyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9854/sinir-giris-cikis-istatistikleri.html>>21.06.2012,<<http://www.ktyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9869/turizm-geliri-ve-gideri-gsmh-ve-gsyih-ihracat-ve-ithala-.html>>18.06.2012